

Тема 3. Система національних рахунків (СНР) як інструмент оцінки та аналізу економічних явищ і процесів

- 3.1. Загальна характеристика СНР: основні концепції та принципи побудови.
- 3.2. Основні категорії, класифікації та групування в СНР.
- 3.3. Методичні підходи до побудови системи національних рахунків.
- 3.4. Класифікація рахунків СНР.
- 3.5. Система поточних рахунків СНР.
- 3.6. Рахунки нагромадження і баланси.
- 3.7. Інші групи рахунків: рахунки операцій та решти світу
- 3.8. Аналітичні можливості СНР. Основні напрями аналізу даних СНР.

Знання і навички

Вміти: орієнтуватися в класифікаціях СНР, класифікації, як застосовувати їх в практиці макроекономічних показників та посто- лізу; розрізняти економічні операції та об'єкти операцій, методи розроб- лі доbraження операцій; читати інформаційні агрегати СНР, взаємозв'язки між основ- ними агрегатами і агрегатами, склад та структуру балансу; використовувати аналітичні можливості рахунків.

Знати: термінологію СНР, принципи побудови та посто- лізу; склад основних рахунків, методи розроб- лі доbraження операцій; читати інформаційні агрегати СНР, взаємозв'язки між основ- ними агрегатами і агрегатами, склад та структуру балансу.

Історична довідка

У «національне ра
Лондонський статис
в розробленні у 198
ни стандарт був роз
вплив на зміну о
of National Account
кrajini ще в 40-х ро

1968 і 1993 ро
інформації

1968 і 1993 ро

перелад СНР у 2008 р. був викликаний
ро роллю інформаційних і комунікаційних
, збільшенням значущості нематеріальних
в і послуг, глобалізацією національних
них систем і соціальних реформ, а також
ністю узагальнення методології з інших
ими стандартами, зокрема зі статистикою
фінансів, грошово-кредитною статистикою і
статистикою платіжного балансу

Політекономічні концепції - основа СНР

1. Концепція економічного виробництва

- визначає межі в яких створюється виробництво, до якої включається і тіньова економіка, тобто приховане і заборонено законом виробництво

2. Концепція факторів виробництва

- говорить, що вартість створюється не тільки працею, а й іншими факторами виробництва (капітал, природні ресурси, особисті здібності людей тощо)

2.1. Класична концепція

- базується на автоматичному відновленні рівноваги

2.2. Кейнсіанська концепція

- концепція вилучення і вливання грошей, згідно якої рівновага в економіці не настає автоматично

3. Концепція доходу, розроблена Дж. Хіксом та інтегрована в СНР 2008

- доходом є сума грошей, яку їх власник може витратити на придбання споживчих товарів та послуг без скорочення власного початкового капіталу і без прийняття фінансових зобов'язань

Постулати СНР

1. В СНР розрізняють потоки і запаси

- **Потоки** – це показники, що характеризують процеси, що відбулися за період часу.
- **Запаси** – це показники, що характеризують наявність ресурсів (активів або зобов'язань) станом на певну дату

2. В СНР розрізняють фінансові і нефінансові активи та їхні потоки

- **Активи в СНР** – це активи, на які законом встановлено право власності або від яких може бути користь через використання або зберігання. **Нефінансові активи** – це засоби виробництва або нагромадження. Вони виникають в результаті виробництва. **Фінансові активи** – це засоби нагромадження. Вони можуть виникати, погашатися, передаватися іншим особам або секторам економіки. Фінансовим активам протистоять фінансові зобов'язання

3. В СНР слід розрізняти потоки товарів та послуг і потоки доходів

- Їх слід реєструвати на окремих рахунках і в окремих таблицях

Постулати СНР

4. В СНР розрізняють кінцеву і проміжну продукцію

- **Кінцева продукція** – це продукція, яка використовується на кінцеве споживання, інвестиції або експорт. **Проміжна продукція** – це продукція, яка використовується для цілей виробництва.

5. В СНР мають місце два види доходів: первинні і вторинні

- **Первинні доходи** – це доходи отримані в результаті участі у виробництві або володіння активами, які використовуються для виробництва товарів і послуг. **Вторинні доходи (трансферти)** – це доходи отримані в результаті перерозподілу.

6. В СНР має місце різниця між поточними і капітальними потоками

- їх слід реєструватися на різних рахунках і в таблицях.

Принципи СНР

1. Подвійний запис

кожна операція фіксується двічі для кожної інституційної одиниці: в ресурсах і використанні.

2. Операції відображаються згідно методу нарахувань

по факту здійснення операції, тобто за фактом утворення доходу або виникнення зобов'язань.

3. Кожна операція фіксується за однією фактичною (ринковою) вартістю

- в цінах виробників і кінцевих покупців: ВВП – в цінах кінцевих покупців, а ВВ (валовий випуск) – в цінах виробників.

4. На більш високому рівні агрегації використовується принцип консолідації

- виключення операцій між одиницями однієї групи, а також виключення взаємних фінансових активів та зобов'язань.

5. Принцип сальдування

- в основі якого лежить різниця між надходженнями і видатками, приростом і зменшенням (наприклад, податки за виключенням субсидій, чистий експорт).

6. Активи та зобов'язання оцінюються в поточних цінах

- на час складання балансу.

Висновок

СНР розглядає економіку як єдине ціле і дає змогу надати загальну оцінку результатів діяльності економіки в цілому

Класифікації СНР включають:

1. Класифікація інституційних одиниць за секторами економіки. Крім розглянутих виділяють виробничі і невиробничі

2. Класифікація видів економічної діяльності

3. Класифікація економічних операцій

4. Класифікація основних продуктів (за основними групами товарів і послуг)

5. Класифікація індивідуального споживання за цілями

6. Класифікація функцій органів державного управління

7. Класифікація цілей некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства (НКОДГ)

8. Класифікація витрат виробників за цілями

9. Класифікація активів і зобов'язань

10. Класифікація податків і субсидій

Економічні операції - це дії по обміну економічних вартостей між економічними одиницями, добровільна передача певної кількості економічних вартостей від однієї одиниці до іншої або економічні дії, здійснені однією економічною одиницею (приріст основного капіталу для власного споживання). Економічні операції бувають односторонніми (трансферти - поточні і капітальні) і двосторонніми

1. Операції з продуктами (включаючи вироблені активи).

2. Операції з невиробленими активами.

3. Розподільні операції – операції за допомогою яких додана вартість, створена в процесі виробництва, розподіляється між робочою силою, капіталом та урядом, а також операцій, пов'язаних з перерозподілом доходів і багатства.

4. Інші операції – характеризують зміну активів та зобов'язань (споживання основного капіталу, передача природних активів, стихійне лихо, війна).

Класифікація об'єктів відображення операцій

1. **Продукти** – це результати виробництва, які можуть бути обміняні та використані як ресурси, як об'єкти кінцевого споживання або для інвестицій.
2. **Послуги** – це результат діяльності, що задовольняє ті чи інші потреби. Послуги можуть бути **матеріальними і нематеріальними**.
3. **Товари** – продукти та послуги, що призначені для продажу на ринку.
4. **Нетоварні послуги** – це послуги органів державного управління та суспільних організацій.
5. **Трансферти** – односторонні операції.

Класифікація основних продуктів

Продукти сільського господарства, лісництва і рибальства.

Руди і мінерали, електроенергія, газ, вода.

Харчові продукти, напої тютюнові вироби, текстиль, одяг, вироби зі шкіри.

Інші транспортабельні товари.

Вироби з металу, машини та обладнання.

Об'єкти будівництва і будівельні послуги.

Послуги торгівлі, послуги по розміщенню і послуги громадського харчування, транспортні послуги, послуги по розподілу електроенергії, газу та води.

Фінансові та страхові послуги, послуги ріелтора, послуги лізингу та оренди без оператора

Ділові послуги.

Комунальні, соціальні та особисті послуги.

Класифікація функцій органів державного управління застосовується для класифікації витрат органів державного управління на кінцеве споживання і дає можливість розмежувати споживання органів державного управління на **колективне та індивідуальне.**

- Державні послуги загального характеру.
- Оборона.
- Громадський порядок і безпека.
- Економічні питання.
- Охорона навколишнього середовища.
- Житлові та комунальні послуги.
- Охорона здоров'я.
- Відпочинок, культура і релігія.
- Освіта.

Класифікація цілей НКОДГ включає сім основних категорій:

- 1. Житлові послуги.
- 2. Охорона здоров'я.
- 3. Відпочинок і культура.
- 4. Освіта.
- 5. Соціальний захист.
- 6. Релігія.
- 7. Політичні партії, профспілки.

3.2. Основні категорії, класифікації та групування в СНР.

Класифікація витрат виробників за цілями включає шість основних груп:

- 1. Витрати на інфраструктуру.
- 2. Витрати на наукові дослідження і розробки.
- 3. Витрати на охорону навколишнього середовища.
- 4. Витрати на маркетинг.
- 5. Витрати на розвиток людських ресурсів.
- 6. Витрати на поточні виробничі програми, адміністративно-господарську діяльність та управління.

Класифікація податків та субсидій

- 1. Поточні податки.
 - 1.1. Податки на виробництво та імпорт включають:
 - 1.1.1. Податки на продукти (ПДВ, податки на продаж).
 - 1.1.2. Податки на виробництво (податки на землю, будівлі, фонд оплати праці, транспортні засоби тощо).
 - 1.2. Податки на доходи і майно (податок на прибуток, прибутковий податок, податки на майно, що не використовується у виробництві).
- 2. Податки на капітал (податки на спадщину, на дарування власності інші податки на операції з капіталом).

Класифікація субсидій симетрична класифікації податків на виробництво та імпорт.

інституційних одиниць за резидентною належністю.

Резиденти – це інституційні одиниці центр економічних інтересів яких знаходиться на економічній території країни.

В СНР також застосовується розділення економіки на **нерезиденти** – інституційні одиниці центр економічних інтересів яких знаходиться поза межами економічної території країни.

Внутрішня економіка – економіка яка враховує діяльність на території країни резидента та нерезидента.

Національна економіка – економіка, яка враховує діяльність нерезидентів незалежно від їх місця знаходження.

Економічна територія – це територія, яка адміністративно керується урядом країни в межах якої товари, гроші та особи можуть вільно переміщуватися.

Висновок

- *СНР є інформаційною базою для вивчення таких процесів як: розвиток виробництва, інфляція, безробіття, дієвості податкової та митної політики тощо*

Методи відображення операцій в СНР

1. Система простих бухгалтерських рахунків.

2. Метод балансуючих таблиць.

3. Метод системи рівнянь.

4. Схематичний метод.

5. Матричний метод.

Сутність методу простих бухгалтерських рахунків

подвійне відображенні операцій:

- з одного боку, в якості **ресурсів** – кредит рахунку;
- з іншого боку, в якості **використання** – дебет кредит рахунку.

Кожна операція буде відображена двічі:

- **На рахунку власника** – надання товарів та послуг іншим секторам відображається по дебету.
- **На рахунку отримувача** – отримання товарів та послуг від інших секторів відображається по кредиту.

Приклад

Відобразити наступні операції між інституційними секторами, використовуючи метод простих бухгалтерських рахунків:

А) підприємствами була сплачена заробітна плата в розмірі 100 млн. гр. од.

Б) населенням були придбані товари на суму 80 млн. гр. од.

В) заощадження населення склали 20 млн. гр. од.

Д) на підприємствах була нарахована амортизація в сумі 10 млн. гр. од.

Е) капіталовкладення підприємств становили 30 млн. гр. од.

Приклад: метод простих бухгалтерських рахунків

№	НФК		ДГ		Нагромадження	
	Використання (ДТ)	Ресурси (КТ)	Використання (ДТ)	Ресурси (КТ)	Використання (ДТ)	Ресурси (КТ)
А	100			100		
Б		80	80			
В			20			20
Д		30			30	
Е	10					10
Разом	110	110	100	100	30	30

22

Приклад: метод балансуючих таблиць

Використання			Операції	Ресурси		
НФК	ДГ	Нагромадження		НФК	ДГ	Нагромадження
100			А		100	
	80		Б	80		
	20		В		20	
10			Д		10	
		30	Е	30		
110	100	30	Разом	110	100	30

Приклад: метод системи рівнянь

1. Заощадження населення (ЗДГ) = Ресурси ДГ – Використання ДГ.

$$\text{ЗДГ} = 100 - 80 = 20$$

2. Нагромадження (Н) = Заощадження населення + Споживання основного капіталу (СОК)

$$\text{Н} = 20 + 10 = 30$$

3. Капіталовкладення (КВ) = Нагромадження (Н).

Приклад: схематичний метод

Приклад: матричний метод

Сектори	Ресурси				Використання
	НФК	ДГ	Нагромадження	Разом	
НФК		100		10	Використання
ДГ	80			20	
Нагромадження	30			30	
Разом	110	100		30	

Класифікація рахунків СНР

1. Рахунки інституційних секторів економіки.

2. Рахунки для галузей економіки.

3. Рахунки окремих економічних операцій.

4. Консолідовані рахунки.

Виділяють окремий клас **рахунків зовнішніх операцій** для сектору «решта світу». Метою розроблення цих рахунків є узагальнення інформації про економічні відносини між внутрішньою економікою та рештою світу, що склалися у поточному періоді.

Групи рахунків СНР

Поточні рахунки в яких відображаються виробництво, розподіл і використання доходу:

- Рахунок виробництва.
- Рахунок утворення доходу.
- Рахунок розподілення первинних доходів.
- Рахунок вторинного розподілу доходів.

Рахунки нагромадження характеризують зміну обсягу, складу і вартості активів, зобов'язань і чистої вартості власного капіталу:

- Рахунок операцій з капіталом.
- Фінансовий рахунок.

Баланси характеризують запаси активів, зобов'язань і власного капіталу.

Інші рахунки.

3.4. Класифікація рахунків СНР

- Рахунки для галузей економіки.
- Група рахунків для найбільш важливих економічних операцій: найбільш важливими є рахунок товарів і послуг і рахунок решти світу.

Сателітні рахунки

навколишнім середовищем, освітою, науковими дослідженнями, охороною здоров'я, ринком праці, туризмом, а також тіньовою економічною діяльністю. У сателітних рахунках можуть бути застосовані концепції, визначення і показники (в натуральній формі), що

Поточні рахунки

Кожна операція в поточних рахунках фіксується двічі.

Рахунок складається з двох частин:

права – це «ресурси», де відображаються операції зі збільшення вартості, тобто фіксуються суми отримані економічними одиницями;

ліва – це «використання», де відображаються операції

зі зменшення вартості на

суми передані іншим

Різниця між підсумками економічних одиницям.

правої та лівої частини

утворює **балансуючу**

статтю, що забезпечує

перехід від одного рахунку до іншого шляхом

перенесення суми з

«використання»

попереднього рахунку до

«ресурси» наступного.

Балансуюча стаття – це

самостійний

макроекономічний показник

Рахунок виробництва

призначений для опису та аналізу результатів виробництва. Відправною точкою в розроблені рахунку виробництва і системи в цілому – це **випуск**, що являє собою вартість всіх вироблених товарів та послуг резидентами за певний період, яка включає повністю спожиту в процесі виробництва та знов створювану вартість. Випуск розраховується в **основних цінах**. Випуск включає **повторний рахунок** вартості товарів та послуг, які були використані в процесі виробництва.

Рахунок виробництва для інституційних секторів економіки

<i>Використання</i>	<i>Ресурси</i>
2. Проміжне споживання	1. Випуск
3. Валова додана вартість (ВДВ) (3=1-2)	
4. Споживання основного капіталу (СОК)	
5. Чиста додана вартість (5=3-4)	
Разом використання	Разом ресурсів

До складу випуску включають:

- усі товари та послуги, незалежно від їх використання (як товари, що передаються іншим одиницям, які не є їхніми виробниками, так і товари, вироблені для власного кінцевого споживання чи нагромадження, включаючи приріст запасів матеріальних оборотних активів у виробника);

Товари та послуги тіньової економіки також мають включатися до виробництва.

Рахунок виробництва консолідований

<i>Використання</i>	<i>Ресурси</i>
3. Проміжне споживання	1. Випуск в основних цінах
4. Валовий внутрішній продукт (ВВП) ($4=1+2-3$)	2. Чисті податки на продукти

Проміжне споживання – вартість товарів та послуг, які трансформуються або повністю споживаються протягом даного періоду для виробництва інших товарів та послуг (витрати на сировину, матеріали, паливо, електроенергію, напівфабрикати тощо).

До складу проміжного споживання не входить споживання основного капіталу, недоамортизована вартість ліквідованих основних засобів, а також витрати, що безпосередньо не пов'язані з виробництвом товарів та послуг.

На відміну від випуску проміжне споживання оцінюється у ринкових цінах (цінах покупців) на момент надходження відповідних товарів та послуг у виробництво.

Споживання основного капіталу – це сума зносу основного капіталу в оцінці за відновною вартістю.

Аналітичні можливості рахунку виробництва

1) вивчити структуру випуску і валової доданої вартості за галузями, секторами і видами економічної діяльності;

2) розрахувати важливі показники структури та інтенсивності:

- частку доданої вартості у загальному обсязі випуску (відносна продуктивність),
- співвідношення податків та ВДВ (податкове навантаження),
- співвідношення ВДВ та проміжного споживання (ефективність проміжного споживання).

Рахунок утворення доходу для інституційних секторів економіки

<i>Використання</i>	<i>Ресурси</i>
2. Оплата праці	1. Валова додана вартість (ВДВ)
3. Інші податки на виробництво за виключенням субсидій на виробництво	
4. Прибуток (змішаний дохід) (4=1-2-3)	
Разом використання	Разом ресурсів

Рахунок утворення доходу характеризує доходи від безпосередньої участі у виробничому процесі, що виплачуються виробниками – резидентами іншим учасникам процесу виробництва з валової доданої вартості. Основне призначення рахунку утворення доходу – визначення складових ВДВ з точки зору утворення доходу.

Рахунок утворення доходу дозволяє дослідити первинний етап створення доходів за результатами виробництва у розподілі за оплатою праці, податками на виробництво та імпортом, валовим прибутком, змішаним доходом, а також галузеві та секторальні особливості формування показників цього рахунку.

Складові рахунку утворення доходу

Оплата праці включає заробітну плату та відрахування на соціальне страхування. Оплата праці охоплює виплати як резидентам, так і нерезидентам, які беруть участь у виробництві ВДВ.

Інші податки на виробництво – це податки на окремі фактори виробництва (землю, будівлі, транспортні засоби, фонд оплати праці).

Інші податки на виробництво за виключенням інших субсидій на виробництво утворюють чисті податки на виробництво.

Прибуток – балансує стаття для фінансових і не фінансових корпорацій. Прибуток можуть також отримувати ринкові заклади органів державного управління

Змішаний дохід – це балансує стаття для некорпоративних підприємств, що належать домашнім господарствам. Таким чином, змішані доходи отримують некорпоративні підприємства, що входять до сектору «Домашні господарства», оскільки в їх діяльності винагорода за працю не завжди може бути відокремлена від доходу власника або

Рахунок утворення доходу консолідований

<i>Використання</i>	<i>Ресурси</i>
2. Оплата праці	1. ВВП
3. Чисті податки на виробництво та імпорт	
4. Валовий прибуток (змішаний дохід) ($4=1-2-3$)	

Балансуюча стаття рахунку утворення доходу – **валовий прибуток, змішаний дохід** (Gross operating surplus, mixed income) – це частина доданої вартості, що залишається у виробника після вирахування витрат, пов'язаних з оплатою праці найманих працівників та чистих податків на виробництво та імпорт.

Важливо: в секторальних рахунках і за видами діяльності ліва частина рахунку включає суму інших податків на виробництво за вирахуванням інших субсидій, а в консолідованому – усі податки на виробництво та імпорт за вирахуванням субсидій на виробництво та імпорт.

Аналітичні можливості рахунку утворення доходу

1) вивчити
секторальні
особливості

формування оплати
праці, структуру ВВП
за категоріями
доходу, випуску і
валової доданої
вартості за галузями,
секторами і видами
економічної
діяльності;

2) розрахувати важливі показники
структури та інтенсивності:

- частку оплати праці у ВВП (ВДВ)
(відносна зарплатомісткість);
- співвідношення ВВП (ВДВ) та
оплати праці (зарплатовіддачі);
- співвідношення оплати праці та
чисельності зайнятих в цілому і за
секторами, галузями і видами
діяльності.

Рахунок розподілу первинного доходу для інституційних секторів економіки

<i>Використання</i>	<i>Ресурси</i>
5. Доходи від власності передані	1. Валовий прибуток (змішаний дохід)
	2. Оплата праці
	3. Чисті податки на виробництво та імпорт
6. Сальдо первинних доходів (6=1+2+3+4-5)	4. Доходи від власності отримані
Разом використання	Разом ресурсів

Рахунок розподілу первинного доходу призначений для демонстрації того, як доходи, створені в одних секторах економіки – виробників доданої вартості, надходять до інших секторів-отримувачів у вигляді первинних доходів.

Права сторона рахунку показує основні види первинних доходів, отриманих резидентами країни. **Ліва частина** рахунку відображає сплачені резидентами доходи від власності. **Балансуюча стаття** – сальдо первинних доходів.

Складові рахунку розподілу первинного доходу

Валовий прибуток (змішаний дохід) переходить з рахунку утворення доходу, оскільки є балансуючою статтею цього рахунку і включає первинні доходи корпорацій та некорпоративних підприємств, що належать домашнім господарствам.

Оплата праці в цьому рахунку відображає надходження оплати праці всім резидентам, що беруть участь в утворенні ВВП, незалежно від їх місця знаходження. Таким чином, в цьому рахунку оплата праці відрізняється від оплати праці в рахунку утворення доходу на величину виплат нерезидентам.

Чисті податки на виробництво та імпорт – це первинні доходи органів державного управління.

Доходи від власності – це первинні доходи, які отримують економічні одиниці від надання на основі повернення невироблених активів, що їм належать, а саме: проценти, дивіденди, реінвестовані доходи від іноземних інвестицій інші інвестиційні доходи.

Рахунок розподілу первинного доходу консолідований

<i>Використання</i>	<i>Ресурси</i>
5. Доходи від власності передані решті світу	1. Валовий прибуток (змішаний дохід)
	2. Оплата праці
	3. Чисті податки на виробництво та імпорт
6. Валовий національний дохід (6=1+2+3+4-5)	4. Доходи від власності отримані від решти світу

Важливо: між резидентами доходи від власності взаємно погашаються, а тому у консолідованому рахунку розподілу первинного доходу має місце тільки сальдо доходів від власності, отриманих від решти світу, в результаті чого утворюється **національний дохід (НД) валовий або чистий.**

Аналітичні можливості рахунку розподілу первинного доходу

1) вивчити структуру первинних доходів за галузями, секторами і видами економічної діяльності;

2) розрахувати важливі показники структури та інтенсивності:

- частку валового прибутку (змішаного доходу) у ВНД (відносна прибутковість), частку опрати праці, чистих податків і чистих доходів від власності у ВНД,
- співвідношення ВНД та ВВП.

Зв'язок ВВП і ВНД

$$\hat{A} \hat{I} \ddot{A} = \hat{A} \hat{A} \check{D} + \Delta \check{D} \ddot{A}$$

$\Delta \check{D} \ddot{A}$

сальдо первинних доходів отриманих резидентами від решти світу і переданих нерезидентам

ВНД не може бути розкладений на компоненти ціни і кількості. Він обчислюється в реальному виразі.

В загальному вигляді реальний ВНД може бути обчислений шляхом додавання до ВВП в постійних цінах прибутку від зовнішньої торгівлі, що пов'язаний з покращенням умов зовнішньої торгівлі, за мінусом збитків зовнішньої торгівлі у зв'язку з погіршенням умов зовнішньої торгівлі плюс реальні первинні доходи, отримані з-за кордону і мінус реальні первинні доходи сплачені за кордон.

Рахунок вторинного розподілу доходів для інституційних секторів економіки

<i>Використання</i>	<i>Ресурси</i>
3. Поточні трансферти сплачені	1. Сальдо первинних доходів
4. Наявний дохід ($4=1+2-3$)	2. Поточні трансферти отримані
Разом використання	Разом ресурсів

Рахунок вторинного розподілу доходів призначений для опису процесу перерозподілу доходів, головним чином, у грошовій формі. Побудова рахунку починається з балансуючої статті попереднього рахунку розподілу первинного доходу, тобто сальдо первинних доходів. Перерозподіл здійснюється шляхом перерозподільних платежів – **трансфертів**.

Трансферти – це економічні операції, в результаті яких одні інституційні одиниці передають іншим інституційним одиницям безоплатно товари, послуги, активи. Іншою мовою **трансферти** – це такі операції в результаті яких потокам товарів, послуг і активів в одному напрямку не протистоять компенсаційні потоки еквівалентної вартості в протилежному напрямі.

Трансферти можуть бути: *поточні і капітальні; в грошовій формі і натуральній формі.*

Складові рахунку вторинного розподілу доходу

В рахунку вторинного розподілу доходів відображаються поточні трансферти в грошовій формі до яких відносять:

- 1) поточні податки на доходи і майно;
- 2) відрахування на соціальне страхування;
- 3) соціальні допомоги в грошовій формі;
- 4) страхові премії та відшкодування;
- 5) міжнародні трансферти:

Важливо: сальдо поточних трансферт в грошовій формі отримані з-за кордону і передані за кордон не дорівнює нулю; сальдо поточних трансферт, для окремих секторів економіки, як правило, не дорівнює нулю – воно додатне у домашніх господарствах, від'ємне у фінансових і не фінансових корпораціях і близько до нуля в сфері державного управління.

Рахунок вторинного розподілу доходу консолідований

<i>Використання</i>	<i>Ресурси</i>
3. Поточні трансферти сплачені за кордон	1. Валовий національний дохід
4. Валовий національний наявний дохід (ВННД) (4=1+2-3)	2. Поточні трансферти отримані з-за кордону
5. Споживання основного капіталу (СОК)	
6. Чистий національний наявний дохід (6=4-5)	

В консолідованому рахунку вторинного розподілу доходу балансує стаття утворення валовий національний наявний дохід – (**Gross disposable income – GDI**) – це дохід, який спрямовується на кінцеве споживання і заощадження – тобто це наявний ресурс нації, що характеризує її потенціал.

Таким чином, ВННД дорівнює ВНД плюс сальдо поточних трансферт у грошовій формі, отриманих з-за кордону.

Аналітичні можливості рахунку вторинного розподілу доходу

1) вивчити структуру наявних доходів за галузями, секторами, видами економічної діяльності та джерелами формування;

2) структуру ВНД за видами первинних доходів;

3) порівняти структуру первинних доходів зі структурою наявних доходів, що дає можливість вивчити вплив перерозподільних процесів на формування кінцевих доходів;

4) оцінити участь інституційних одиниць в процесі перерозподілу доходів за рахунок трансфертів;

5) співвідношення ВНД та ВННД.

Рахунки перерозподілу доходу дозволяють порівняти розподіл податкових платежів між секторами з доходами та внеском кожного сектору в економіку, а також

визначити податковий тягар.

Рахунок використання наявного доходу для інституційних секторів економіки

<i>Використання</i>	<i>Ресурси</i>
2. Витрати на кінцеве споживання	1. Наявний дохід
3. Заощадження ($3=1-2$)	
Разом використання	Разом ресурсів

Витрати на кінцеве споживання включають кінцеві витрати домашніх господарств, органів державного управління, некомерційних організацій, що обслуговують домашні господарства

- домашні господарства – витрати на купівлю споживчих товарів і послуг (крім житла) резидентами на території країни і за межами, надходження товарів і послуг в натуральній формі, частину послуг фінансового посередництва і страхування (крім страхування життя);
- органи державного управління – витрати на товари та послуги індивідуального і колективного споживання; вони визначаються: випуск ОДУ + придбання товарів у ринкових виробників для передачі населенню – платежі домашніх господарств за послуги органів державного управління з метою відшкодування частини понесених державою витрат;
- некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства – витрати на кінцеве споживання визначаються аналогічно ОДУ.

Рахунок використання наявного доходу консолідований

<i>Використання</i>	<i>Ресурси</i>
2. Витрати на кінцеве споживання	1. Валовий національний наявний дохід
3. Валове національне заощадження ($3=1-2$)	
4. Споживання основного капіталу (СОК)	
5. Чисте національне заощадження ($5=3-4$)	

Валове заощадження (Gross saving) – це балансує стаття рахунку використання наявного доходу, яка є різницею між наявним доходом і кінцевим споживанням, тобто це частина наявного доходу, що не була витрачена на кінцеве споживання. Сума заощаджень всіх секторів економіки утворює агрегат СНР – **національне заощадження**, яке може обраховуватися як на *валовій*, так і на *чистій* основі.

Аналітичні можливості рахунку використання наявного доходу

1) вивчити структуру витрат на кінцеве споживання за галузями, секторами, видами економічної діяльності;

2) джерела формування заощаджень;

3) структуру наявного доходу за напрямками використання;

4) оцінити участь економічних одиниць в процесі кінцевого споживання;

5) оцінити норму заощаджень.

Рахунок перерозподілу доходів у натуральній формі

<i>Використання</i>	<i>Ресурси</i>
3. Соціальні трансферти в натуральній формі передані	1. Наявний дохід
4. Скорегований наявний дохід (4=1+2-3)	2. Соціальні трансферти в натуральній формі отримані
Важливо: перерозподіл доходів в натуральній формі здійснюється шляхом надання безоплатних послуг соціально-культурного характеру або придбаних у підприємств органами державного управління і некомерційними організаціями, що обслуговують домашні господарства.	Важливо: у відображає перерозподіл ресурсів

соціальних трансфертів і натуральній формі, шляхом надання безоплатних послуг соціально-культурного характеру або придбаних у підприємств органами державного управління і некомерційними організаціями, що обслуговують домашні господарства. До соціальних трансферт в натуральній формі належать відшкодування витрат населення з фондів соціального страхування

Важливо: стримувачем соціальних трансферів є сектор домашніх господарств, а платниками – органи державного управління і некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства. Для економіки в цілому сума переданих соціальних трансферт дорівнює сумі отриманих. Це означає, що для економіки в цілому Скорегований наявний дохід буде дорівнювати валовому національному наявному доходу.

Рахунок використання скорегованого наявного доходу

<i>Використання</i>	<i>Ресурси</i>
2. Фактичне кінцеве споживання	1. Скорегований наявний дохід
3. Заощадження (3=1-2)	
Разом використання	Разом ресурсів

Рахунок використання скорегованого наявного доходу – є дуже важливим для ДГ і необхідним для аналізу рівня життя населення. Якщо до наявного доходу ДГ додати соціальні трансферти в натуральній формі, то це дає можливість отримати ще один узагальнюючий показник СНР – **скорегований наявний дохід ДГ**. Цей потік охоплює всі можливості ДГ здійснювати кінцеве споживання і заощадження.

Важливо, фактичне кінцеве споживання включає витрати на кінцеве споживання скорегований наявний дохід. Для натуральних ДГ дорівнює отриманню передного (для ОДУ і трансферти включаються з плюсом до кінцевого споживання, а для ОДУ і НКОДГ, – з мінусом);

сектор НФК і ФК за визначенням не мають витрат на кінцеве споживання; для економіки кінцеве споживання дорівнює фактичному кінцевому споживанню, а балансує стаття – заощадження співпадає з балансує статтею рахунку використання наявного доходу.

Рахунки нагромадження

відображають операції, що пов'язані зі зміною обсягу, складу і вартості активів, зобов'язань та чистої вартості капіталу. Джерелами фінансування цих операцій є *валове заощадження та сальдо капітальних трансферт*. Активи, зобов'язання та чиста вартість капіталу можуть змінюватися під впливом неекономічних подій або у зв'язку зі зміною цін.

До складу рахунків нагромадження входять:

- рахунок операцій з капіталом;
- фінансовий рахунок;
- рахунок інших змін в активах;
- рахунок переоцінки.

Рахунок операцій з капіталом

відображає джерела фінансування капітальних витрат, які розташовані в правій частині рахунку, і напрями капітальних вкладень – в лівій частині.

Зміни в активах	Зміни в зобов'язаннях і чистому багатстві
4. Валове нагромадження основного капіталу	1. Валове заощадження
5. Зміна запасів матеріальних оборотних коштів	2. Капітальні трансферти, одержані від інших країн
6. Чисте придбання цінностей	3. Капітальні трансферти, передані іншим країнам
7. Чисте придбання природних ресурсів та інших невироблених не фінансових активів	
8. Чисте кредитування / чисте запозичення (8=1+2-3-4-5-6-7)	
Разом змін в активах	Разом змін в зобов'язаннях і чистій вартості капіталу

Рахунок операцій з капіталом

Основним джерелом фінансування капітальних витрат виступає показник **заощадження**.

Другим джерелом є **капітальні трансферти** – це перерозподільні потоки (виплати і надходження), наданих та одержаних інституційними одиницями з метою фінансування капітальних витрат. Основними видами яких є **бюджетні асигнування** (інвестиційні субсидії) на капіталовкладення, капітальний ремонт та інший приріст основних засобів, а також витрати основної діяльності підприємств на фінансування валового нагромадження основного капіталу соціально-культурних підрозділів, які враховуються як некомерційні організації, що обслуговують домашні господарства.

Напрямами фінансування капітальних витрат можуть бути:

- валове нагромадження основного капіталу;
- зміна запасів матеріальних оборотних коштів;
- чисте придбання цінностей;
- чисте придбання природних ресурсів та інших невироблених нефінансових активів.

Рахунок операцій з капіталом

Рахунок операцій з капіталом може бути побудований на **основі чистого заощадження**.

В цьому випадку валове нагромадження основного капіталу має бути скореговане на величину споживання основного капіталу.

Корегування здійснюється на лівій стороні рахунку

Зміни в активах	Зміни в зобов'язаннях і чистому багатстві
4. Валове нагромадження основного капіталу	1. Чисте заощадження
5. Споживання основного капіталу (-)	2. Капітальні трансферти, одержані від інших країн
6. Зміна запасів матеріальних оборотних коштів	3. Капітальні трансферти, передані іншим країнам
7. Чисте придбання цінностей	
8. Чисте придбання природних ресурсів та інших невироблених не фінансових активів	
9. Чисте кредитування / чисте запозичення (9=1+2-3-4+5-6-7-8)	
Разом змін в активах	Разом змін в зобов'язаннях і чистій вартості капіталу

Рахунок операцій з капіталом

Валове нагромадження основного капіталу включає вартість збудованих будівель і споруд, придбаних машин, обладнання та інших видів основних засобів, витрати на наукові дослідження, системи озброєння. Валове нагромадження основного капіталу розраховується в розрізі видів нефінансових активів за інституційними секторами економіки.

Зміна запасів матеріальних оборотних коштів включає приріст вартості запасів сировини, матеріалів, палива, інструменту, незавершеного виробництва, готової продукції, запасів військового призначення (міни, бомби тощо). **При розрахунку показник з нього слід виключати приріст вартості запасів цих активів в наслідок інфляції («холдинговий прибуток»).**

Чисте придбання цінностей включає придбання за виключенням продажу таких цінних предметів: ювелірні вироби, витвори мистецтва, антикваріат, золото та інші дорогоцінні метали, які зберігають вартість впродовж тривалого періоду часу. Мета придбання – захист від інфляції. **При визначенні вартості цієї статті з неї виключають холдинговий прибуток.**

Чисте придбання природних ресурсів та інших невироблених не фінансових активів включає придбання за виключенням продажу землі, ресурсів корисних копалин та інших невироблених не фінансових активів (контракти, договори оренди, ліцензії, гудвілл і маркетингові активи).

Чисте кредитування / чисте запозичення (Net lending / net borrowing) – це балансує стаття, яка показує обсяг фінансових ресурсів, що передаються одним сектором іншим секторам на основі відшкодування і повернення для фінансування капітальних витрат або обсяг фінансових ресурсів, що тимчасово позичені на основі повернення одним сектором у інших секторів для фінансування капітальних витрат.

Аналітичні можливості рахунку операцій з капіталом

У консолідованому рахунку чисте кредитування характеризує здатність економіки здійснювати фінансування решти світу, а чисте запозичення вказує на дефіцит власних коштів та потребу в додатковому зовнішньому фінансуванні.

- 1) проаналізувати процеси нагромадження в економіці за секторами, видами економічної діяльності;
- 2) виявити роль іноземних інвестицій в економіці країни;
- 3) структуру валового нагромадження за напрямками;
- 4) оцінити участь країни у фінансуванні решти світу або навпаки;
- 5) оцінити норму нагромадження основного капіталу.

Фінансовий рахунок

використовують для відображення операцій з фінансовими інструментами: фінансовими активами і зобов'язаннями, тобто в рахунку фіксують не самі активи і зобов'язання, а їхні зміни за період.

Статті в рахунку розташовані за спаданням ліквідності.

Зміна в активах	Зміни в зобов'язаннях і чистій вартості капіталу
9. Монетарне золото і спеціальні права запозичення (SDR)	1. Чисте кредитування / чисте запозичення
10. Готівкова валюта і депозити	2. Готівкова валюта і депозити
11. Боргові цінні папери	3. Боргові цінні папери
12. Позики	4. Позики
13. Акціонерний капітал і акції інвестиційних фондів	5. Акціонерний капітал і акції інвестиційних фондів
14. Програми страхування, пенсійного забезпечення і стандартизованих гарантій	6. Програми страхування, пенсійного забезпечення і стандартизованих гарантій
15. Похідні фінансові інструменти та опціон на придбання акцій працівниками	7. Похідні фінансові інструменти та опціон на придбання акцій працівниками
16. Інша дебіторська / кредиторська заборгованість	8. Інша дебіторська / кредиторська заборгованість
Разом зміна в активах	Разом зміна у зобов'язаннях і чистій вартості капіталу

Складові фінансового рахунку

Фінансові активи – це фінансові вимоги одних інституційних одиниць до інших, що передбачають відповідні фінансові зобов'язання з боку останніх.

Ліва і права частини рахунку мають однакову класифікацію, що пов'язано зі специфікою фінансових інструментів.

Деякі операції стосуються різних статей ресурсів і використання. Наприклад, отримані позики, що відображаються на правій стороні, можуть вимагати кореспондування на лівій стороні за статтею депозити (приріст). Крім того, деякі операції можуть стосуватися статей на одній стороні рахунку. Наприклад, надання позик, може вимагати аналогічний запис на цій самій стороні про скорочення депозитів.

Монетарне золото в СНР розглядається виключно як актив і не має аналогів на стороні зобов'язань.

Фінансовий рахунок не має балансуєвої статті але рахунок може мати статистичну розбіжність.

Статистична розбіжність відображає різницю між балансуєвою статтею рахунку капіталу і відповідним показником фінансового рахунку та, в основному, відповідає статті «помилки та упущення» платіжного балансу, який розробляється Національним банком України.

Аналітичні можливості фінансового рахунку

1) проаналізувати структуру фінансових активів та фінансових зобов'язань;

2) співвідношення між активами і зобов'язаннями, що дозволяє судити про нестачу або достатність ресурсів країни у фінансуванні економіки та необхідність залучення додаткових коштів на погашення цього дефіциту.

Рахунок інших змін в активах

призначений для характеристики змін вартості активів та пасивів з надзвичайних причин, таких як: стихійні лиха, війни, пожежі, повені некомпенсовані конфіскації чи списання боргів, відкриття або вичерпання родовищ корисних копалин тощо.

Рахунок інших змін в активах діляться на два субрахунки: один призначений для списання інших змін в обсягах активів, а інший – для списання змін в активах, пов'язаних з інфляцією.

Зміна в активах	Зміни в зобов'язаннях і чистій вартості капіталу
2. Зміна вартості активів з причин екстраординарного характеру та внаслідок інфляції	1. Зміна вартості зобов'язань і зміна в чистій вартості капіталу з причин екстраординарного характеру та внаслідок інфляції
Разом зміна в активах	Разом зміна у зобов'язаннях і чистій вартості капіталу

Баланс активів та пасивів

характеризує величину і структуру наявних ресурсів (активів), фінансових зобов'язань, а також чисту вартість капіталу. Баланс складається на початок і кінець періоду. З балансами активів та пасивів рахунки безпосередньо пов'язані рахунки.

Чиста вартість капіталу – це балансує стаття цього рахунку.

Якщо додати чисту вартість капіталу всіх секторів економіки, то утворюється ще один важливий агрегат СНР – національне багатство. Національне багатство може бути визначено як сума чистої вартості капіталу всіх резидентів країни або сума всіх нефінансових активів у власності резидентів країни плюс чисті фінансові вимоги до решти світу.

Активи	Зобов'язання і чиста вартість капіталу
1. Нефінансові активи	3. Зобов'язання
2. Фінансові активи	4. Чиста вартість капіталу (1+2-3)
Разом активів	Разом зобов'язань і чистої вартості капіталу

Баланс активів і пасивів

Складання балансу активів і пасивів на початок і кінець періоду дозволяє виявити збільшення (зменшення) національного багатства, а також зміни в структурі активів і пасивів. Таким чином, будують три самостійні баланси:

- початковий баланс активів і пасивів (на початок звітного періоду);
- заключний баланс (на кінець звітного періоду);
- зміни в балансі активів і пасивів (для відображення змін у вартості протягом періоду, що показуються у рахунках нагромадження).

Баланс активів та пасивів на кінець періоду має узгоджуватися з даними балансу на початок періоду та рахунків нагромадження.

Висновок: фінансові активи одних секторів економіки є одночасно фінансовими зобов'язаннями інших секторів (крім монетарного золота) – таким чином, вони взаємно погашаються на рівні економіки;

в окремих випадках фінансові активи резидентів є одночасно фінансовими зобов'язаннями нерезидентів (і навпаки) національне багатство є сумою нефінансових активів плюс перевищення фінансових активів над фінансовими зобов'язаннями резидентів перед нерезидентами.

Інші рахунки

Для галузей економіки складаються тільки два рахунки – **рахунок виробництва і рахунок утворення доходу** за аналогічною схемою.

Особливу групу рахунків у СНР становлять рахунки найбільш важливіших економічних операцій. Серед них виділяють рахунок **товарів і послуг і рахунок решти світу**. Характерною рисою цих рахунків є контроль. Вони не показують відносин між секторами, а містять лише підсумкові дані за окремими операціями, які також містяться в рахунках секторів та видів економічної діяльності

Рахунок товарів і послуг

Рахунок товарів і послуг характеризує усі ресурси та напрями їх використання. Рахунок товарів і послуг виконує функцію зведеної характеристики СНР. Він збалансований тільки на загальному рівні, але не за кожним видом операцій.

Права сторона рахунку включає всі ресурси товарів та послуг (випуск, імпорт і чисті податки на продукти). Ліва сторона відображає напрями їхнього використання на різні цілі (проміжне і кінцеве споживання, валове нагромадження, експорт).

Особливість побудови рахунку товарів і послуг дозволяє розрахувати ВВП двома методами: виробничим методом і методом кінцевого використання (сума кінцевого споживання, валового нагромадження і чистого експорту).

Ресурси	Використання
1. Випуск	4. Проміжне споживання
2. Імпорт	5. Кінцеве споживання
3. Чисті податки на продукти	6. Валове нагромадження
	7. Експорт
Разом ресурсів (1+2+3)	Разом використано (4+5+6+7)

Рахунки решти світу

У **рахунках решти світу**, які характеризують зовнішні операції, відображаються потоки між інституційними одиницями – резидентами та нерезидентами. Вони складаються з позицій зарубіжних країн. Додатна величина балансуючої статті рахунку характеризує пасивну позицію країни перед рештою світу, тобто закордон передано більше, ніж отримано з-за кордону (дефіцит для національної економіки), та навпаки.

Важливо: кінцевий результат у вигляді значення чистого кредитування або чистого запозичення цих рахунків протилежний відповідному показнику в рахунку капіталу національної економіки.

До групи рахунків решти світу входять: 1) рахунки поточних операцій: зовнішній рахунок товарів і послуг; зовнішній рахунок первинного доходу та поточних трансфертів; 2) зовнішні рахунки нагромадження: рахунок капіталу; фінансовий рахунок; рахунок інших змін в активах та пасивах; 3) баланси активів та пасивів.

Основна функція рахунків решти світу – оцінити роль зовнішніх зв'язків у забезпеченні збалансованості доходів і витрат інституційних секторів – резидентів даної країни через економічну діяльність з нерезидентами.

Основним джерелом інформації для побудови рахунків решти світу є платіжний баланс країни.

Зовнішній рахунок товарів і послуг

Використання	Ресурси
2. Експорт товарів і послуг	1. Імпорт товарів і послуг
3. Зовнішнє сальдо товарів і послуг (3=1-2)	

охоплює поточні операції між іншим світом і національною економікою, що пов'язані з купівлею та продажем товарів і послуг

Балансуюча стаття рахунку – **зовнішнє сальдо товарів та послуг** показує: у випадку додатного значення – для решти світу має місце перевищення суми отриманих доходів над переданими, а для національної економіки – перевищення суми переданих доходів закордон над доходами, що отримані з-за кордону; у випадку від'ємного – з точністю до навпаки.

Аналітичні можливості зовнішнього рахунку товарів і послуг дозволяють:

- визначити рівень відкритості економіки країни (частка зовнішньоторговельного обороту у вартості ВВП);
- імпорتنу залежність країни (від'ємне зовнішнє сальдо товарів та послуг, а також відношення обсягу імпорту до ВВП);
- експортну квоту (відношення експорту до ВВП);
- рівень збалансованості зовнішньої торгівлі (співвідношення обсягів експорту та імпорту – коефіцієнт покриття імпорту).

Зовнішній рахунок первинного доходу та поточних трансфертів

характеризує процес перерозподілу поточних доходів між резидентами та нерезидентами

Зовнішній рахунок первинного доходу та поточних трансфертів кореспондується з рахунками внутрішньої економіки, а саме: з рахунками утворення доходів, розподілу первинних доходів і вторинного розподілу доходів.

Використання	Ресурси
<p>3. Передано від решти світу (від нерезидентів):</p> <ul style="list-style-type: none">– Оплата праці найманих працівників.– Чисті податки на виробництво та імпорт.– Доходи від власності.– Поточні податки на доходи, майно тощо.– Соціальні внески та допомоги.– Інші поточні трансферти.– Коригування на зміни чистої вартості активів домашніх господарств у недержавних ПФ.	<p>1. Зовнішнє сальдо товарів і послуг</p> <p>2. Отримано рештою світу (нерезидентами):</p> <ul style="list-style-type: none">– Оплата праці найманих працівників.– Чисті податки на виробництво та імпорт.– Доходи від власності.– Поточні податки на доходи, майно тощо.– Соціальні внески та допомоги.– Інші поточні трансферти.– Коригування на зміни чистої вартості активів домашніх господарств у недержавних ПФ.
4. Поточне зовнішнє сальдо (4=1+2-3)	
Разом використано	Разом отримано

Зовнішні рахунки нагромадження

характеризують зміни в активах, зобов'язаннях та чистій вартості власного капіталу нерезидентів за результатами операцій з резидентами країни та під дією інших економічних і неекономічних факторів.

Статті рахунків відображають операції, пов'язані з:

- придбанням або продажем (вибуттям) невироблених нефінансових та фінансових активів, що розглядається як експорт або імпорт товарів,
- придбанням або продажем капітальних трансфертів,
- з прийняттям фінансових зобов'язань;
- з природними катастрофами;
- політичними подіями;
- зміною рівня цін тощо.

Зовнішній рахунок капіталу

з точки зору змін у зобов'язаннях охоплює чисті капітальні трансферти решти світу, а з точки зору змін в активах – чисте придбання невироблених нефінансових активів рештою світу. Цей рахунок кореспондується з зовнішнім рахунком первинних доходів та поточних трансфертів шляхом перенесення з нього балансуєної статті «Поточне зовнішнє сальдо» у праву частину зовнішнього рахунку капіталу.

Зміна в активах	Зміни в зобов'язаннях і чистій вартості капіталу
4. Придбання за виключенням продажу невироблених нефінансових активів	1. Поточне зовнішнє сальдо
	2. Капітальні трансферти отримані рештою світу
5. Чисте кредитування / чисте запозичення ($5=1+2-3-4$)	3. Капітальні трансферти передані рештою світу
Разом	Разом змін у чистій вартості власного капіталу за рахунок заощаджень та капітальних трансфертів

Висновок

додатне значення балансуючої статті **зовнішнього рахунку капіталу** (чисте кредитування (+)), характеризує обсяг ресурсів, що надається національній економіці рештою світу, а від'ємне (чисте запозичення (-)) – обсяг ресурсів, що передається решті світу; підсумок правої частини рахунку характеризує зміни у чистому багатстві нерезидентів в результаті поточних операцій та капітальних трансфертів з резидентами даної країни

Зовнішній фінансовий рахунок

Для побудови **зовнішнього фінансового рахунку** використовують балансуєчу статтю зовнішнього рахунку капіталу, яка кореспондується з балансуєчою статтею консолідованого рахунку капіталу для внутрішньої економіки але з протилежним знаком.

Аналіз зовнішнього фінансового рахунку аналогічний внутрішньому фінансовому рахунку але з позиції решти світу.

Зміна в активах	Зміни в зобов'язаннях і чистій вартості капіталу
	Чисте кредитування / чисте запозичення
Чисте придбання фінансових активів	Чисте прийняття фінансових зобов'язань
Монетарне золото і спеціальні права запозичення (SDR)	
Готівкова валюта і депозити	Готівкова валюта і депозити
Боргові цінні папери	Боргові цінні папери
Позики	Позики
Акціонерний капітал і акції інвестиційних фондів	Акціонерний капітал і акції інвестиційних фондів
Програми страхування, пенсійного забезпечення і стандартизованих гарантій	Програми страхування, пенсійного забезпечення і стандартизованих гарантій
Похідні фінансові інструменти та опціон на придбання акцій працівниками	Похідні фінансові інструменти та опціон на придбання акцій працівниками
Інша дебіторська заборгованість	Інша кредиторська заборгованість

СНР - це система взаємопов'язаних показників, яка побудована у вигляді певного набору рахунків і таблиць

СНР – система взаємопов'язаних макроекономічних показників, класифікацій і групувань, яку застосовують в економічній статистиці країн і міжнародних організацій і яка описує найбільш загальні й важливі аспекти економічного розвитку (виробництво, розподіл, перерозподіл і використання кінцевого продукту та національного доходу, формування національного багатства)

Мета СНР

кількісно описати стан і розвиток економіки в цілому і за окремими її секторами, встановити взаємозв'язки між суб'єктами здійснення операцій, видами економічної діяльності шляхом розрахунку макроекономічних агрегатів, що описують всі етапи відтворення: виробництво, розподіл, перерозподіл і кінцеве використання суспільного продукту, нагромадження, а також дозволяє оцінити стан і склад національного багатства.

Завдання СНР як інструменту макроекономічного аналізу

розроблення органами державного управління програм соціально-економічного розвитку країни, а також внутрішньої і зовнішньої політики

здійснення міжнародних порівнянь

розроблення програм міжнародного співробітництва

вирішення питань щодо доцільності надання фінансової допомоги з боку урядів інших країн та міжнародних організацій

визначення розміру внеску країни за участь у міжнародних організаціях

аналіз макроекономічної ситуації в країні та прогнозування процесів суспільного відтворення

вивчення збалансованості та пропорційності економіки

Можливості СНР

СНР являє собою макроекономічну статистичну модель сучасної економіки, яка дозволяє вивчати основні закономірності розвитку економіки в цілому, окремих секторів, галузей, видів економічної діяльності, а також досліджувати макроекономічні пропорції і взаємозв'язки між економічними процесами на різних стадіях суспільного відтворення.

Розроблена у такий спосіб система забезпечує територіальну, методологічну і динамічну порівнянність даних як на національному, так і міжнародному рівнях, а також інтеграцію статистик різного рівня і утворення єдиної статистичної системи.

Можливості СНР

Система агрегатів СНР є основою для вивчення рівня і темпів економічного і соціального розвитку країни, прогнозування змін у структурі виробництва, розподілу, споживання, заощадження, нагромадження національного багатства, а також взаємозв'язків між окремими інституційними секторами економіки, галузями, видами економічної діяльності.

СНР має диверсифіковану за напрямками ієрархічно побудовану інформаційну базу, що дозволяє повною мірою використати аналітичні можливості рахунків, що входять до складу системи.

Аналітичні можливості СНР

структурний аналіз консолідованих, галузевих, секторних рахунків і балансів;

аналіз кожного з етапів процесу суспільного відтворення;

аналіз динаміки показників суспільного відтворення та структурних змін в економіці;

порівняльний аналіз процесу суспільного відтворення за секторами, галузями і видами економічної діяльності;

аналіз секторних та галузевих взаємозв'язків в процесі суспільного відтворення та внеску окремих секторів і галузей у формування основних макроекономічних показників;

аналіз інтенсивності процесів суспільного відтворення;

аналіз зовнішньої позиції економіки країни по відношенню до решти світу;

аналіз пропорційності економічного розвитку;

факторний аналіз ефективності функціонування економіки;

міжнародні зіставлення економік і показників економічного розвитку.

Висновок

СНР – це основний сучасний міжнародний стандарт та інструмент макроекономічного аналізу, що містить інтегрований набір макроекономічних рахунків, балансів і таблиць, в основі яких лежать узгоджені на міжнародному рівні поняття, визначення, групування, класифікації, правила і методи обліку та відображення економічних операцій.

Дякую за увагу!